

Posudek vedoucí práce

Téma diplomové práce: Zkvalitnění písemného projevu jako jedné z řečových dovedností ve výuce němčiny dospělých

Autorka: Ing. Petra Ležáková, Pedagogická fakulta UK Praha, katedra germanistiky

Vedoucí práce: PaedDr. Dagmar Švermová

Oponentka: PhDr. Tamara Bučková, Ph.D.

Diplomová práce autorky Ing. Petry Ležákové navazuje na závěrečnou práci, kterou autorka obhájila v roce 2010 v rámci studijního programu celoživotního vzdělání, tuto závěrečnou práci rozšiřuje a doplňuje o některé další subkapitoly týkající se zejména teoretické části práce a ověřování účinnosti systému cvičení

Předložená práce se zabývá problematikou chyby v samostatném písemném projevu, který je chápán jako jedna z cílových řečových dovedností. Tato kompetence zaujímá ve výuce studentů kombinované formy studia na Vysoké škole manažerské informatiky a ekonomiky poměrně důležité postavení a proto si toto téma autorka zvolila jako téma jak své závěrečné, tak rovněž i diplomové práce.

Diplomantka zužuje tuto problematiku na oblast chyb, které se vyskytují v písemných „produktech“ u jevu relevantního z hlediska konfrontačního, tj. v postavení slovesa v německé větě (na rozdíl od poměrně „volného“ pořádku slov ve větě v češtině). Na základě analýzy písemných prací studentů Ing. Ležáková identifikovala nejčastější chyby objevující se v písemném projevu studentů a poté vytvořila vlastní systém cvičení, která v konečné fázi přispívají k automatizaci tohoto jazykového jevu a tím i po jazykové stránce k vyšší kvalitě samostatného písemného projevu (viz závěrečná práce autorky Ing. Ležákové).

Vzhledem k tomu, že výsledky práce by měly být konkrétně využity ve výuce němčiny studentů Vysoké školy manažerské informatiky a ekonomiky (dále jen: Vysoké školy MIE), poměrně velký důraz klade autorka na část praktickou, pro jejíž zpracování si však vytvořila prostudováním odborné literatury odpovídající teoretické zázemí. Jak již bylo uvedeno výše, záměrem práce bylo nejen ověření efektivity systému cvičení a porovnání dvou heterogenních vzorků respondentů, ale vyvození závěrů na základě provedeného šetření pro praktickou výuku na Vysoké škole MIE..

V teoretické části diplomové práce (část II) vychází autorka z definice gramatiky jako vědního oboru a upřesňuje předmět jejího bádání. Zmiňuje rovněž vztah gramatiky a lingvodidaktiky v procesu učení (*jak učit gramatiku cizího jazyka efektivněji*), zabývá se výběrem gramatického minima a soustřeďuje se na druhy německých vět a na jejich slovosled (hledisko lingvistické) a účelností jednotlivých metod pro nácvik písemného projevu jako řečové dovednosti (hledisko didaktické). Zabývá se problematikou chyby, hlavními příčinami „chybování“ a hodnocením písemného projevu s přihlédnutím k druhům a fázím písemného projevu. Autorka podle zaměření, resp. úlohy, které dané cvičení plní, identifikuje tři základní druhy cvičení. Pro danou diplomovou práci jsou relevantní prakticky jak jazyková (průpravná) cvičení, tak předřečová (reprodukční) a řečová (produkční), kdy se již jedná ve velké míře o samostatný písemný projev.

Na konci části II Ing. Petra Ležáková definuje jednotlivé úrovně dosažených kompetencí podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (zde A2) a dává tyto kompetence do souvislosti s koncepcí výuky cizích jazyků na Vysoké škole MIE (ke tvorbě cvičení přistoupila autorka až po identifikaci chyb v písemných produktech studentů a jejich analýze a v konfrontaci s používaným výukovým materiálem). ***V rámci obhajoby by bylo třeba dodatečně upřesnit požadavky na cílovou kompetenci v oblasti samostatného***

písemného projevu (kompetence komunikativní) a konfrontovat je s požadavky na produktivní řečové dovednosti písemné (viz DP str.42 - 43).

V části III se paní Ing. Ležáková věnuje charakteru výuky němčiny na Vysoké škole MIE u kombinované formy studia, kde při nácviku písemného projevu převládá metoda vypracování domácích úkolů formou e-learningu (elektronické verze úkolů jsou součástí školního informačního systému). Komunikace mezi studentem a vyučujícím probíhá převážně elektronicky (včetně analýzy chyb, oprav a hodnocení).

Diplomantka prezentuje požadavky na písemné úkoly zaměřené na vlastní produkci (první až třetí semestr studia), přičemž je patrná gradace v požadavcích na rozsah, formu a náročnost zpracování tématu. Volba témat respektuje budoucí potřeby studentů v oblasti písemného projevu. Zaměření témat odpovídá příslušným komunikativním záměrům (situace z každodenního života).

V subkapitole 9 se autorka zabývá sebeevaluací, která při této formě studia hraje důležitou roli. Za zajímavé lze považovat hodnocení metod a pro potvrzení vlastní hypotézy je relevantní otázka: „Dělá Vám problémy postavení slovesa v německé větě?“ (problematicnost tohoto jevu je prezentována v grafu č.2 na str. 54).

Poté v subkapitole 10 přichází diplomantka k analýze písemných domácích úloh, které se zaměřují na samostatnou písemnou produkci. Popisuje vzorek respondentů (dvě heterogenní skupiny: skupina, která „prošla“ odpovídající lingvistickou průpravou a skupina bez průpravy) a srovnává výsledky prací v obou skupinách.

V předložené diplomové práci se autorka již **nevěnuje vlastní typologii cvičení** (pozornost cvičením vedoucím k automatizaci předmětných syntaktických jevů byla realizována v závěrečné práci autorky již v roce 2010). Tato předchozí práce se věnovala vybraným syntaktickým problémům, se kterými se studenti v průběhu studia setkávají, a které studenti identifikují jako problematické (pořádek slov v německé větě – rámcová konstrukce německé věty, souvětí souřadné, souvětí podřadné...) a jejich nácviku. Za podstatné lze nyní považovat to, že vytvořením funkčního systému průpravných jazykových cvičení zaměřených na výcvik písemného projevu a realizovaných u jedné skupiny respondentů došlo ve více ukazatelích ke zkvalitnění písemného projevu u této kontrolní skupiny. V podstatě došlo k potvrzení hypotézy, že „na míru“ vytvořená průpravná cvičení realizovaná e-learningovou formou mají pozitivní vliv na jazykovou kvalitu písemného projevu studentů (výjimkou byla rámcová konstrukce: způsobové sloveso a infinitiv a stejný výsledek zaznamenal jev týkající se spojek neovlivňující a ovlivňující slovosled).

Na základě výsledků šetření uvedených v předložené diplomové práci **lze přijmout pro výuku na Vysoké škole MIE adekvátní opatření jak pro prezentaci sledovaných jevů, resp. pro způsoby a formy prezentace, tak pro nácvik vedoucí k automatizaci těchto problematických jevů.**

Diplomovou práci autorky Ing. Petry Ležákové **lze hodnotit celkově pozitivně.** Zpracování práce přispělo k hlubšímu zamyšlení nad problematikou vztahu cíle (jedné ze stěžejních řečových dovedností) a obsahu (oblast syntaxe) při výuce německého jazyka na Vysoké škole MIE. Důsledným sledováním určitého typu chyb a jejich analýzou byla vytvořena škála cvičení (příslušná typologie je uvedena v závěrečné práci – viz výše). V diplomové práci byla sledována efektivita cvičení v praxi s návrhem příslušných opatření..

Diplomová práce je psána česky, doplněna je závěrem v češtině i němčině, seznamem literatury a osmi přílohami. Rozsahem odpovídá požadavkům kladeným na vyhotovení diplomové práce (68 stran).

Diplomovou práci Ing. Petry Ležákové **doporučuji k obhajobě.**

PaedDr. Dagmar Švermová

V Praze dne 8.8.2011

